

Tavoitteena avoimen tieteen osaamisen vahvistaminen

Fakta Julkaistu 09.12.2015 klo 13:09 Kirjoittaja Sari Räisänen

Avoin tiede ja tutkimus (ATT) -hankkeen vuoden 2016 tavoitteisiin kuuluu avoimuuteen liittyvän osaamisen vahvistaminen. Avoimeen tieteseen ja sen toimintatapoihin liittyvä osaaminen halutaan nostaa vuoteen 2017 mennessä sille tasolle, että Suomi on avoimen tieteen edelläkävijä ja hyötyy tieteen avoimuudesta parhaalla mahdollisella tavalla.

Vuoden 2014 lopussa toteutettiin korkeakoulujen toimintakulttuurin avoimuuden selvitys, jonka perustella voidaan todeta että suurimmassa osassa maamme korkeakouluista avoimuuden osaamiseen ei panosteta riittävästi ja määrätietoisesti ([Avoin tiede ja tutkimus Suomessa, toimintakulttuurin avoimuus korkeakouluissa vuonna 2015](#)). Avoimuuteen liittyvän osaamisen vahvistaminen edellyttää siis korkeakouluilta ja tutkimusorganisaatioilta pikaista panostusta. Erityisesti tutkijakoulujen olisi hyvä aktivoitua ja verkostoitua avoimen tieteen opetuksen käynnistämiseksi. ATT-hanke tukee avoimuuden osaamisen vahvistamista järjestämällä kaikille avoimen ja maksuttoman avoimen tieteen osaajakoulutuksen. Osaajakoulutus muodostuu viidestä erillisestä koulutustilaisuudesta, joissa perehdytään avoimen tieteen toimintatapoihin tutkimusprosessin eri vaiheissa.

Avoimen tieteen osaajakoulutus käynnistyi 14.9.2015 Tieteiden talolla. Kuva: Tommi Kuttilainen CC 4.0 BY

Avoimen tieteen osaajakoulutus käynnistyi syyskuussa Helsingissä Tieteiden talolla järjestetyllä tilaisuudella, johon osallistui lähes 200 avoimesta tieteestä kiinnostunutta eri alojen tutkijaa sekä korkeakoulujen, tutkimusorganisaatioiden ja muiden organisaatioiden henkilöstöä. Tämän tilaisuuden jälkeen on järjestetty osaajakoulutuksen kaksi ensimmäistä tilaisuutta: avoimen tieteen huomiointi tutkimuksen suunnittelussa ([koulutustilaisuus 1](#)) ja tutkimusaineiston avaaminen ([koulutustilaisuus 2](#)). Kumpaankin tilaisuuteen osallistui reilut sata henkilöä. Osaajakoulutuksen kolmas koulutustilaisuus järjestetään joulukuussa ja silloin pohditaan kuinka voin hyödyntää valmiita tutkimusaineistoja. Osaajakoulutuksen kaksi viimeistä koulutustilaisuutta järjestetään ensi vuonna tammi- ja helmikuussa ([koulutustilaisuudet 4 ja 5](#)). Tammikuun tilaisuudessa tarkastellaan tutkimustuotosten avointa julkaisemista eri näkökulmista. Tilaisuus järjestetään yhteistyönä Jyväskylän yliopiston kanssa. Helmikuun osaajakoulutuksen aiheena on tutkimusprosessin avaaminen. Tilaisuuteen kutsutaan eri alojen tutkijoita kertomaan oman tutkimuksena avoimuudesta sekä siihen liittyvistä mahdollisuuksista ja haasteista. Syksyn koulutustilaisuuksien järjestämisessä ATT-hanke on tehnyt yhteistyötä mm. Helsingin yliopiston, Tietoarkiston, FIN-CLARINin ja Tilastokeskuksen kanssa. Tilaisuuksissa on toiminut asiantuntijoina laaja joukko avoimen tieteen osaajia useista eri organisaatioista. Myös avoimuudessa ansioituneet tutkijat kuten Mila Oiva, Salla

Laaksonen ja Syksy Räsänen ovat kertoneet omista tutkimushankkeistaan ja avoimuuden tuomista uusista mahdollisuuksista.

Keväällä osaajakoulutuksen koulutustilaisuuksien toinen toteutus

Kevään aikana tammikuusta alkaen osaajakoulutuksen koulutustilaisuuksista järjestetään toinen toteutus. Osaajakoulutuksen ensimmäinen toteutus painottui maantieteellisesti pääkaupunkiseudulle, mutta toisessa toteutuksessa tilaisuuksia tullaan järjestämään enimmäkseen pääkaupunkiseudun ulkopuolella. Ensi keväänä avoimen tieteen osaajakoulutusta järjestetään ainakin Jyväskylässä, Tampereella, Turussa ja Oulussa. Avoimen tieteen osaajakoulutuksen ohjelma päivitetään <http://avointiede.fi/osaajakoulutuksen-ohjelma>. Tulevia osaajakoulutuksia, joihin ei voi vielä ilmoittautua, voit tarkastella <https://avointiede.fi/tulevat-osaajakoulutukset>. Eri paikkakunnilla järjestettävissä tilaisuuksissa on hyvä mahdollisuus tuoda esille alueellista näkökulmaa avoimen tieteen palveluihin ja saada näkyvyyttä oman alueen avoimen tieteen asiantuntijoille. Koulutuksia on voinut ja voi jatkossakin seurata etäyhteydellä työpajoja lukuun ottamatta, mikä tekee osallistumisesta joustavampaa. Tähän asti järjestettyihin tilaisuuksiin noin kolmasosa on osallistunut etäyhteydellä, joka on toiminut pääosin hyvin. Työpajojen etäosallistumismahdollisuutta on toivottu paljon, mutta tähän liittyy monia käytännöllisiä ja teknisiä ongelmia kuten ääneen kuuluvuus (ilman mikrofonia puhuttaessa) ja tasavertainen osallistumismahdollisuus. Osaajakoulutusten toteutuksessa etäosallistumismahdollisuutta pidetään tärkeänä ja sen käytänteitä pyritään kehittämään.

Koulutus koetaan tarpeelliseksi

Osaajakoulutukseen osallistuneilta henkilöiltä on saatu runsaasti palautetta ja osaajakoulutukseen liittyviä toiveita. Palautteen määrä ja sisältö kertovat sen, että avoimen tieteen osaamisen vahvistaminen koetaan tarpeelliseksi ja erittäin tärkeäksi. Koulutuspalautteen perusteella osaajakoulutuksen toteutuksen keskeisin haaste on vastata taustaltaan ja tarpeiltaan heterogeenisen tutkijoista ja palveluntarjoajista muodostuvan joukon erilaisiin odotuksiin. Osallistujat ovat toivoneet palautteessaan mm. konkreettisia esimerkkejä avoimen tieteen hyvistä käytänteistä, mahdollisimman konkreettista tietoa avoimesta tieteestä sekä esimerkkejä ja asiantuntijoita omalta tieteenalaltaan. Erityisesti tekniikan ja kulttuurialan näkökulmien puuttumisesta on saatu palautetta.

Osaajakoulutuksen toteutuksessa pyritään jatkossa tuomaan yhä enemmän esille eri tieteenalojen näkökulmaa ja antamaan puheenvuoroja avoimuudessa ansioituneille eri alojen tutkijoille ja tutkimusryhmille. ATT-hanke järjestää myös tieteenalakohtaisia erillistilaisuuksia yhteistyönä muiden organisaatioiden kanssa. Esimerkiksi maaliskuussa järjestetään yhteistyönä Tietoarkiston kanssa terveysalan tutkimuksen tietosuojaseminaari. Osaajakoulutuksessa pyritään jatkossa tuomaan esille myös avoimen tieteen toimintatapoja tukevia hyviä käytänteitä. Osaajakoulutusta järjestetään yhteistyönä eri organisaatioiden ja aiheen asiantuntijoiden kanssa. Osaajakoulutuksessa tuotetut materiaalit ovat kaikille vapaasti hyödynnettävissä olevia.